

PRIPOMÍNAME SI**PRIEKOPNÍK SLOVENSKEJ TRANSFUZIOLÓGIE JÁN KŇAZOVICKÝ**

(* 27. októbra 1893 Lubietová – † 19. augusta 1987 Košice)

130. výročie narodenia významného slovenského lekára, vysokoškolského pedagóga, priekopníka krvnej transfuziológie a angiografie

Mgr. Darina Šípová

Zdroj: lubietova.sk

Narodil sa v dedinke Lubietová v okrese Banská Bystrica. Už počas stredoškolských štúdií patril k mimoriadne nadaným študentom. Medicínu vyštudoval v Kluži (Sedmohradsko), kde počas prvej svetovej vojny pracoval vo vojenskom lazarete. S praxou chirurga začínal v Ústave vojnových invalidov v Košiciach, kde si pod vedením svetoznámeho profesora Alexandra Lichtenberga osvojil základy úrazovej chirurgie a medicínskeho myslenia. Počas vyhlásenia Česko-Slovenska, Maďarskej republiky rád a neskôr Slovenskej republiky rád pracoval ako lekár v radoch Červenej armády. V bojoch na Tise bol zranený a po úspešnej operácii sa k práci lekára vrátil v župnej nemocnici v maďarskom Székesfehérvári. Do Česko-Slovenska prišiel odtiaľ až v roku 1922. Pracoval na chirurgickej klinike Štátnej nemocnice v Bratislave u profesora Stanislava Kostlivého, neskôr sa stal prednostom chirurgického oddelenia Štátnej nemocnice v Košiciach, ktoré v tom čase patrilo k najväčším na Slovensku. V roku 1938 sa stal jej riaditeľom. Začas zastával funkciu prednostu chirurgického oddelenia Štátnej nemocnice v Martine. Po vojne sa natrvalo usadil v Košiciach.

Profesor Ján Kňazovický patrí k priekopníkom krvnej transfuziológie na Slovensku. V roku 1923 uskutočnil prvú transfúziu krvi a zaslúžil sa o vznik a rozvoj transfúzných staníc. Pomáhal rozvoju chirurgie, zdravotníctva a výchove lekárov. V roku 1930 uskutočnil prvú sūtúru srdca (chirurgické spojenie tkanív) a v roku 1937 aj prvú perikardektómiu (chirurgické odstránenie osrdcovníka). Založil stredné zdravotnícke školy a stal sa prvým

dekanom Lekárskej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Aktívne operoval do osemdesiatich piatich rokov, neskôr ešte viedol niekoľko operácií denne.

Zakladateľ tzv. košickej chirurgickej školy počas dlhoročnej praxe uskutočnil vyše dvadsaťtisíc operačných zákrokov. Jeho život bol úzko spätý s nemocnicou, prísne dbal na to, aby pacient bol vždy na prvom mieste. Chorých nielen operoval a liečil, ale sa s nimi ako lekár a človek rád aj rozprával. Vynikal pracovnou a životnou vitalitou. Miloval prírodu, prechádzky, v zime lyžovanie, a to dokonca ešte ako 93-ročný! V tomto veku sa jeho život, žiaľ, zavŕšil. Vodič nákladného auta si v areáli nemocnice pri cúvaní nevyšmol chodca a profesor Kňazovický skončil pod jeho kolesami.

Za prínos pre slovenskú transfuziológiu sa od roku 2007 udeľuje slovenským darcom krvi **medaila profesora Jána Kňazovického** (za viac ako 100-násobné darcovstvo u mužov a vyše 80-násobné u žien), ktorá predstavuje najvyššie možné ocenenie bezpríspevkových darcov krvi na Slovensku.

Použité zdroje:

[1] Ján Kňazovický. In: *Wikipedia:the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- , 19. október 2022 [cit. 2023-07-06]. Dostupné na:

https://sk.wikipedia.org/wiki/J%C3%A1n_K%C5%88azovick%C3%BD

[2] Prvý dekan prof. Ján Kňazovický. In: *Lekárska fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach* [online]. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 29. január 2019

[cit. 2023-07-06]. Dostupné na: <https://www.upjs.sk/lekarska-fakulta/fakulta/historia-fakulty/prvy-dekan/>